

Esimene laienemisvoor

Ühendkuningriik tundis end pärast II maailmasõda Ameerika Ühendriikide ja Nõukogude Liidu kõrval maailma kolmanda suurvõimuna. Seega oldi huvitatud küll majanduslikust koostööst, kuid mitte väiksemagi osa poliitilise sõltumatuse loovutamises. Seetõttu üritasid britid Euroopa majanduslikku koostööd arendada läbi vabakaubanduspiirkonna loomise. Taolise kootöö raamides oleks Ühendkuningriigil olnud võimalus oma mõju ning prestiiži maailmas veelgi suurendada ilma iseotsustusõigusest loobumata.

Brittide positsiooni kujunemist mõjutas oluliselt geograafiline asend, mis eraldas neid mandri-Euroopast. Ühelt poolt tagas see soodsa poliitilise positsiooni seni, kuni brittide majandus oli mõjukas ning võimaldas teha tihedamat koostööd Ameerika Ühendriikidega. Teiselt poolt kutsus suhteline eraldatus esile ühenduste juhtriikide küllaltki jäiga positsiooni brittide tegevuse suhtes ning kuna Ühendkuningriik kaotas oma majanduslikke positsioone võrreldes EMÜ-ga, tekkis saareriigil kartus poliitilisse ja majanduslikku isolatsiooni jäämise suhtes ühendustega mitteühinemisel. Ka oli Suurbritannia kaubavahetuses toimunud 1960. aastaks oluline nihe – varasema 25 % asemel leidis selleks ajaks enamus Suurbritannia kaubavahetusest aset mandri-Euroopa riikidega. Peale selle oli Suurbritannia suurriigi positsioon maailmas lõplikult kadumas – pärast 1960. aastat ei kutsutud Suurbritanniat ega Prantsusmaad enam kunagi USA ja NSV Liidu tippkohtumistele.

Iirimaa ja Taani puhul on tegemist suhteliselt väikeste riikidega, kelle liitumisel mängisid olulisimat rolli majanduslikud motiivid. Mõlemad riigid olid Ühendkuningriigiga majanduslikult tihedalt seotud – seega sooviti läbi liikmestaatuse saavutada suurem majanduslik ja poliitiline iseseisvus suurriigist.

1970-ndate alguses oli koguni 70% Iirimaa ekspordist suunatud Ühendkuningriiki. Seega pakkus liitumine Iirimaale hea võimaluse kaubanduspartnerite ringi laiendamiseks. Taani puhul oli oluliseks faktoriks ühenduse ühine põllumajanduspoliitika, milles nähti soodsat võimalust ulatusliku põllumajandussektori toetamiseks – Taani tootis kolm korda rohkem toiduaineid kui kulus sisetarbimiseks, ülejäägist enamus eksporditi Ühendkuningriiki. Samuti oli Taani suurim kaubanduspartner – Saksamaa – juba ühenduse liikmesriik. Seega soovis Taani liituda, tihendamaks kaubandussidemeid Saksamaa ja teiste ühenduse liikmesriikidega ning vältimaks majanduslikku isolatsiooni ning raskusi põllumajandustoodangu ekspordil, mis oleks järgnenud Ühendkuningriigi liitumisel ja Taani väljajäämisel.